

Ritmul bunului-simț

„Aici trebuie să alergi cât de repede poți ca să rămâi pe loc.
Dacă vrei să ajungi în altă parte, trebuie să alergi cel puțin de două ori mai repede.”

Lewis Carroll

Scoaterea dintre raționamentele economiei a reperelor morale nu a fost doar o cale de obiectivare, ci și de tulburare a judecăților ei de valoare. Răspântia s-a aflat în căutările economiei de a evolua către statutul de știință reprezentat de fizică. Economia a simplificat natura umană până la a-i altera esența pentru ca acestea să i se potrivească doar regularității raționale.

Când puterea s-a asociat cu averea, economia a trebuit să sfideze atât natura umană, cât și natura în general, supunându-le regulilor randamentale. Odată cu prima revoluție industrială, economia, devenită știință a averii ca fundament al puterii, a creat modele de combinare a factorilor cu funcția de maximizare a outputului. Mai ales în secolul trecut, economia s-a centrat în jurul ideii de creștere, în care determinanții cantitativi reprezentau norma.

Problema care se pune este dacă economia s-a înscris pe un traseu epistemic în concordanță cu obiectul ei. Desigur, răspunsul corect nu se găsește în performanțele explicative de câteva secole ale economiei, nici măcar în măsura cantitativă a acestor performanțe. Deși pare ciudată, această ipoteză are menirea să invite ca răspunsul să fie căutat dincolo de traseul randamental al economiei, mai ales în varianta sa reprezentată de teoriile creșterii economice. Argumentul ține în mod direct de regula bunului-simț ca distincție a naturii umane și ca suport al comportamentelor specifice sistemelor naturale.

Nu încapă îndoială că economia ca activitate are o componentă serioasă de tip artificial, ba chiar ea este producătoare de artificial. În aceste repere, doar dacă excludem omul din ecuație am putea judeca după regulile artificialului. În esență, ceea ce este creat de om rămâne în rezonanță cu legile naturale, în forma lor de expresie specifică naturii umane. A crea altcumva decât după regulile de echilibru proprii naturii pare o provocare, adesea asumată de om, dar aceasta niciodată nu și-a dovedit trăinicia. A crea mai mult, tot mai mult, în sens economic, a produce mai mult, tot mai mult, adică a ieși din echilibrul dintre nevoile omului și sursele naturii (inclusiv ale naturii umane) prezintă un risc apocaliptic. Se contrazice fatal atât ritmurile vieții, cât și echilibrele naturii umane.

Economia ca știință a greșit când a impus ca standard „multul”. Natura demonstrează că dacă apare riscul de a nu supraviețui pentru că prin înălțime, de exemplu, copacul nu mai are acces la lumină, toți copacii vor sfida regula

costurilor pentru a fi mai înalți. Nu altfel se întâmplă de când s-a impus drept model competiția pentru creștere, fiecare țară cheltuind enorm, neapărat reflectat în statistici (stresul oamenilor, de exemplu) pentru a avea ritmuri tot mai mari de creștere a PIB-ului.

Într-un fel pervers, oricum periculos pentru sănătatea oamenilor, s-a translatat competiția de tip selecție naturală de la nivelul speciilor în competiția pentru supremație economică între țări.

Paguba enormă la nivelul confortului provocată prin opțiunea de a evolua în ritmuri accelerate, de a contrazice ritmul evoluției naturale nu este niciodată calculată. Știința economică nici nu se preocupă să calculeze costurile enorme pentru întreținerea unui proces nefiresc naturii umane. Partea ciudată este că nu se vede că propensiunea pentru creștere este stimulată de translatarea în economie a procedurilor de tranșare a puterii pe care popoarele le-au folosit în istorie. Cine a reușit să externalizeze în timp cele mai multe costuri ale creșterii deține și puterea de a crește în continuare. Și o face în ritmuri care să sufoce orice capacitate a celor care ar opta pentru creșterea accelerată și care ar admite costuri enorme decontate fie pe seama populației, fie pe seama naturii. Cei care au declanșat primii creșterea dețin un monopol natural asupra externalităților.

Atât timp cât nu este posibilă opțiunea pentru creștere rapidă decât dacă se admite explozia cheltuielilor, într-o direcție sau alta, religia creșterii economice are rolul de a concentra puterea, de a osifica structura ierarhică a lumii.

La drept vorbind, creșterea este procesul inventat în numele ideii de concurență pentru a se sfida rolul omului capabil să realizeze înțelegeri raționale pentru un nivel convenabil de confort.

Cum ne învață evoluționismul, la fel ca în viață, într-o competiție „care pe care” rata succesului este diferită pentru părți doar dacă una dintre ele trișează. Cursa creșterii economice nu poate continua la infinit deoarece resursele sunt limitate. În plus, atunci când se ajunge ca economiile să nu crească la fel, mai degrabă în ritm normal, durabil, funcția economică a țărilor nu este atinsă.

Comportamentul economic nu poate fi altcumva decât este comportamentul naturii, echilibrat, fără șocuri, angajat pe calea de mijloc. Economia trebuie să asigure jaloanele normale pentru comportamentul economic. Iar acestea nu pot fi prea îndepărtate de bunul-simț al naturii.

Marin Dinu

Sumar

Estimarea prin tehnica de fitting-aproximare a relației cantitative dintre creșterea economică și spălarea banilor	
■ Ion Stancu, Daniel Rece	3
O comparație a performanțelor macroeconomice pentru diferite țări din Asia. O analiză econometrică a creșterii economice din China și implicațiile politicilor economice (publicat integral în secțiunea engleză a revistei)	
■ Hasret Benar Balcioglu, Kivanç Vural	9
Implementarea managementului riscului sistemic și întărirea supravegherii macroprudențiale – elemente absolut necesare pentru evitarea pe viitor a unor crize financiare similare celei actuale	
■ Arion Negrilă	11
Dezvoltarea carierei funcționarilor publici	
■ Mihaela Comănescu	25
Metoda costurilor variabile. Variante de aplicare adaptate planului contabil din România	
■ Gheorghe Lepădatu	35
Eficiențizarea implementării POSDRU în România – evoluții și perspective	
■ Cristina Iova	45

Notă: Autorii sunt responsabili de clarificarea dreptului de utilizare a informațiilor cuprinse în articole.

Revizie text:

Gabriela Ochiană

Tehnoredactare computerizată:

Nicoleta Bobocea

Coperta:

Alexandru Ion

Difuzare și abonamente:

Mircea Dinu Tel./Fax: 021/210.73.10; 021/210.63.07
021/210.63.08

Indexări în baze de date:

Research Papers in Economics (RePEc)

<http://www.ideas.repec.org>

Directory of Open Access Journals (DOAJ)

<http://www.doaj.org>

EBSCO Publishing

<http://www.ebscohost.com>

CNCSIS categoria B+

www.economieteoreticasiaplicata.ro; www.ectap.ro

Recepție texte: economia.ta@edeconomica.com